

ЊИВА

Ратарски недељни лист.

Број 22.

30. (17.) маја 1915.

XVIII. год.

Претплата је: 3 круне на целу годину.
Издаје сваке недеље.

Уредништво и наклада «Њиве» је:
Budapest, Egyetem-utca 4.

Издаје и на мађарском, словачком, рушњачком, румунском и немачком језику.

МОЈИМ НАРОДИМА!

Краљ Италије огласио је рат.

Талијанска краљевина је према своја два савезника починила такво вероломство, каквом нема примера у повесници.

После савезничког одношаја, који је трајао више него 30 година, а у којем је могла повећати своје земљиште и подићи се на неслућен процват, Италија је у часу опасности с развијеном заставом прешла у непријатељски табор.

Ми нисмо претили Италији, нисмо окрњили њен углед, нисмо се до-такли њене части и њених интереса; вазда смо одано вршили своје уговорне дужности и дали смо јој обране, кад се заратила.

Учинили смо још више: кад је Италија своје лакоме погледе бацила према нашим границама, Ми смо се у смеру уговорног одношаја и одржања мира решили на велике и осетне жртве, на такве жртве, које су дубоко потресле Наше очинско срце.

Италија је мислила, да може искористити прилику; њено лакомство није се дало задовољити.

Што је дакле суђено, то се мора испунити.

У големој борби од десет месеци и у верном савезу са војскама Мог узоритог савезника, Моје су војске победоносно осветлале себи образ на- супрот северном моћном непријатељу.

Нови непријатељ, који с југа мучки напада, није нам нов непријатељ.

Велика успомена Новаре, Мортаре, Кустоце и Лисе — све сама дика Моје младости — као и дух Радецкога, надвојводе Албрехта и Тегетова, који влада у Мојој поморској војној сили, јемчи Ми, да ћемо границе монархије и према југу с успехом одбранити.

Поздрављам у борби опробане, победом увенчане Моје чете; уздам се у њих и у њихове вође, а уздам се и у Моје народе, који за своју беспримерну пожртвовност нека приме Моју очинску захвалност.

Нека Свемогући благослови наше заставе и нека у заштиту узме нашу праведну ствар.

Дано у Бечу, 23. маја 1915.

ФРАЊА ЈОСИФ с. р.

Гроф Стеван Тиса с. р.

Његово Величанство наш краљ упутио је народима државе ово нај- више ручно писмо преко министра- председника грофа Стевана Тисе, када је наступило ратно стање из- међу Италије и наше државе.

Овај краљевски проглас у својој једноставности најужаснија је све- доцба, којом се икада обезчастио један народ и држава. Његово Вели- чанство, цар и краљ Франц Јосиф, први међу европским владарима, старац шитоме душе, који се већ ближи концу свога краљевскога пута, са страшном озбиљношћу на своме лицу диже се са столице своје и са руком, која му ни у старости не дрхће, баца електрично-снажне ре- ченице на главу талијанскога народа.

Краљ Франц Јосиф вели, да је

талијанска краљевина учинила веро- ломство. Каже, да после тридесето- годишњег пријатељства, од којег је имала силне користи, Талијанска нас је изневерила и са раширеном заста- вом прешла у табор непријатеља наших.

Зацело још нису са краљевских усана одјекнуле оваке оптужбе, а најмање са усана нашега краља, из кога не говори младачка ратобор- ност, кога су некуство, патње, и про- менљивост једног дугог живота на- учили на то, да своје краљевске врлине употреби уз премишљање, доброту, шитомост и мушки. На ус- нама Франца Јосифа ове оптужбе хиљаду пута су теже. Са оваким те- ретом на души и части ни краљ, ни народ не може издржати у борби на

живот и смрт, коју је изазвао неверством.

Увек смо у животу највише презирали и осуђивали лажне пријатеље, вероломнике, издајничке савезнике, неверне јатаке и незасићене грамзивце.

Сада већ и ми видимо беле зубе

1,000.000,000 круна.

Хиљада милијона круна, то ће рећи једна милијарда! То је тако грдно велика свота, да је тешко изрећи је а немоли избројати!

Ови 1000 милијона круна у злату тешки су 3360 метерцентри.

Руски заробљеници у Будапешти.

Талијанске. Неверан јатак, лажан пријатељ, незасићен грамзивац, вероломник и јадник. Ако је подмукли Талијанац рачунао на то: да смо ми у 10-месечној борби истрошени, клонули — вара се љуто!

Ми смо са својим дичним савезником непобедни!

«Судбина се дакле мора испунити» вели наш краљ.

Истина је. Нека се испуни судбина... Напред!

Кад би смо дукате, 10 крунаше, поређали једне уз друге — наслагали би смо с њима 1930 километра дугачку златну пругу, која би била дугачка од наше Будапеште до рускога Петрограда!

Та иста свота у крунама тешка је 50,900 метери. Кад би смо тај терет хтели да превеземо с коли, ваљало би да имамо 5900 кола, а та би кола, идући једна за другима, прикрилила пут од Цегледа до Кечкемета (32

километра). Свака би кола товарила по 10 метери сребрна новца, а то би било 200,000 круна.

Кад би смо те крунаше поређали на железничке шине, једне до других (дакле у два реда), покрили би смо с њима 11,684 километра шина а то ће рећи: шине би биле тако дугачке, колико је од Будапеште до Токија — престонице Јапанске. То је такова даљина, коју би брзи воз прејурно, јурећи дању-ноћу, тек за осам дана.

Кад би неко подузео да преброји тих 1000 милијона крунаша појединце а могао да изброји по 50 у свакоме минути, те бројио дневно по осам сахата, избројио би то равно за 114 година дана.

Ова свота у десетацима (10 филира) тешка је 304,700 метери, те товарећи у један вагон по 200 метери, ваљало би нам 1523 вагона за смештање те своте. Кад би нешто неки дречан момак хтео да изгрће овај силни новац лопатом из вагона те грабио са лопатом по две киле новаца (67 круна вредности по лопати), а да изгрће дневно по 8 сати, ваљало би му да изгрће равно 9 година дана.

Поређајмо сада те десетаке, 10 филира, једне уз друге, те начинимо од њих читав ланац — то би ланац био 384,070 километра дугачак, те би допирао од земље до месеца.

Са ових 1000 милијона могли би смо купити милијон јутара земље — а то је толики комад земље, колики је жупанија Чанад, Хајду и Угоча уједно.

Ето тих 1000 милијона круна су

она свота, коју су становници Угарске узајмили својој држави у име првога ратнога зајма да покрије њиме један део ратних издатака. Видимо да је то грдна свота, па ипак је то мало новаца за овај рат, Са овом ужасно великом свотом моглоше да се подмире ратни трошкови само четири недеље дана.

Отуда ће ко лако помислити, да ће овај други рат појести сву Угарску. То би и било кад би смо ми све милијарде које су нужне за трошкове ратовања узајмили од неке иностране државе и кад би смо све што нам у рату треба куповали у иностраној држави и с тим новцем подмиривали би смо све ратне потребе — те би онда по свршетку рата цела Угарска припала туђинцу.

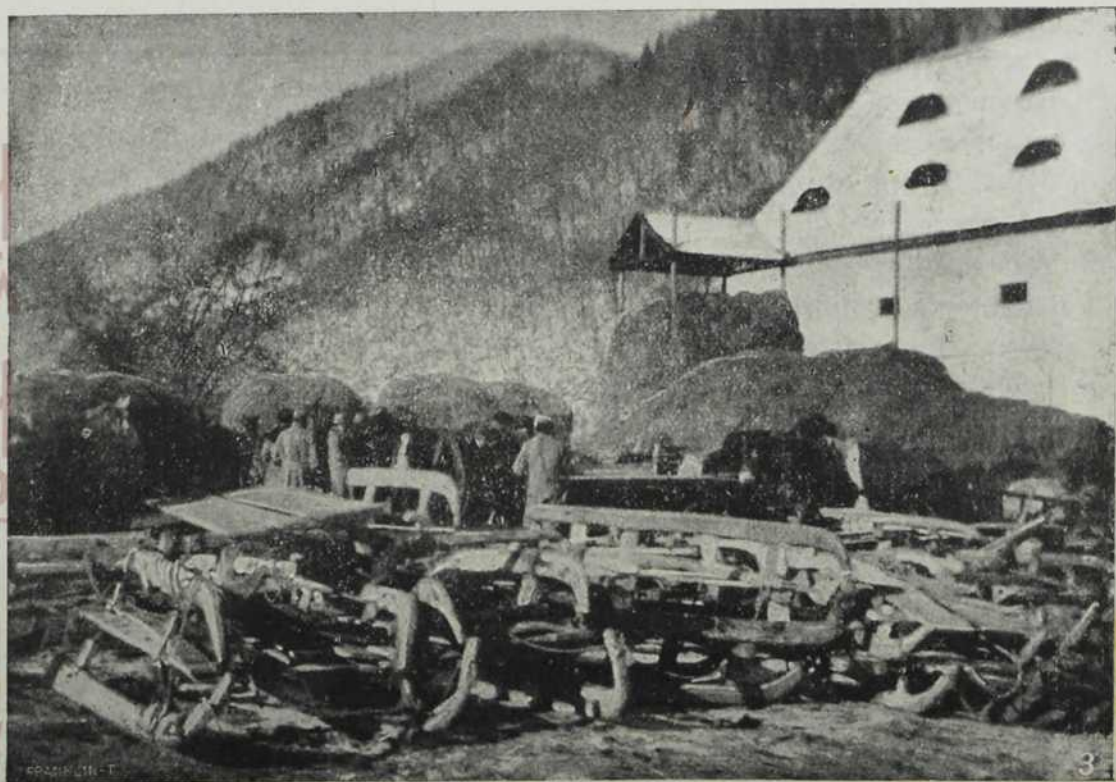
Ну ми смо ту своту новаца узајмили сами себи — те тај новац остаје опет нами, јер ми набављамо сваку за ратовање нужну свар овде у својој земљи.

На други ратни зајам уписујемо баш сада колико ко може и хоће. Упис траје у овоме месецу од 12 до 26. дана — те докле ови редови дођу нашим ратарима до руку да их прочитају, знаће се колико је народ узајмио ево и по другипут својој држави.

Колико се до данас чуло и дознало, свуда је у свима крајевима је народ похитао да што више упише овога другога зајма. Уписивао га је свако који год има понешто зиштеђенога новца. И мало и велико, и богато и сиромашно, свако ти то узима свога удела у овој новчаној борби. По из-

Трен у Кирлибаби са изгледом на Флудорицу.

Сонице на једном буковинском телепу.

Из буковинских бојева.

вештајима које доносе иовине види се већ у напред, да ће и овај други ратни зајам лено успети.

При уписивању овога другог ратнога зајма имаде призора са којих удара еуза на око. Тако је на позив нашег славнога војсковође — надвојводе Јосифа збор његових војника одвојио од плате им по милијона круна, те уписао ову своту за други ратни зајам. Ето наших дичних војника како не само да пролевају крв своју за отаџбину, него предњаче светлим примером и нама у ономе, што треба ми да чинимо у обрану своје слободе и самосталности.

Међу грађанима који приносе своју лепту на олтар Отаџбине светли се и име наследника нашега краљевскога престола: Карла Франца Јосифа, који је уписао 500,000 круна на угарски, а исто толико на аустријски други ратни зајам.

Наша «Земаљска Газдинска Потпорна Благајница» уписала је на други ратни зајам један милијон круна. Жупаније, закладе, фондови, велике банке и економске задруге и савези, уписали су, до сада велике приносе за други ратни зајам. Уписују и они који су сиромашнији. Зна се да је у једноме селу, у којем има само 206 душа, њих 21-орица уписало свако по 50 круна.

Сјајан пример домољубља дали су браћа Ференц и Петар Ковач у Тисафелдвару. Ференц Ковач је донео у име своје и у име братовљево, који је у војсци, надсолгабирову 43 стара сребрна талира из доба краљице Марије Терезије — дарујући их краљу:

да од ових старих новаца сакује нове крунаше за потребу наше јуначке војске!

Ето овај један пример доказује да у нас имају многи људи скривених новаца, које држе при себи, било из ципилука, било из страха — без камате, а ево имају прилике да новац свој и добро и сигурно укамате.

Да су браћа Ковачи дали своје талире у своје време под камату, донели би им они до сада лепу своту новаца као камату.

Уздамо се, да ће, док ови редови угледају света, већ многи наш читалац употребити ову прилику: да себи уписом другог ратнога зајма обезбеди леп и сигуран ужитак и да учини и дужност своју према Отаџбини.

Обрађивање и ђубрење вртова за зелен.

У доброј каквоћи зелен можемо са успехом сејати само онда, ако темељито обрадимо тле. Ваљана обрада тла један је од главних услова сејању зелени. Добро раскопана (риголирана) земља већ је сама собом успех. Ако дакле ко хоће ма и само неколико квадрата земљишта у својој башти, уз кућу или у дворишту, да употреби на сађење зелени, прва му је дужност, да раскопа (риголира) то парче земље.

Раскопавање се најједноставније врши на следећи начин: Одаберемо парче земље, које ћемо раскопати. То парче земље поделимо на узане бразде од својих четрдесет до педесет центиметара ширине. Из тих бразда

издигнемо земљу тако, да земљу прве или почетне бразде нагомиламо после последње или завршне бразде на земљишту, које смо ради да раскопамо. Раскопавање може према каквој тла бити различно дубоко. Старију, већ више пута употребљену земљу можемо копати дубље, на педесет до шездесет центиметара, мање употребљено или запаerloжено земљиште раскопаћемо плиће, према приликама тла на тридесет до четрдесет центиметара. На место земље, издигнуте из прве бразде долази земља друге бразде тако, да горњи слој земље дође на дно јарка. На тај начин наставићемо рад све до последње бразде. У јарак земље, издигнуте из последње бразде, доћи ће земља изнесена из првог јарка.

Ово обрађивање земље најбоље је вршити у јесен на раскопану земљу оставити преко зиме у грудвама, да ју добро пробије зимска студен, снег, једном речи време.

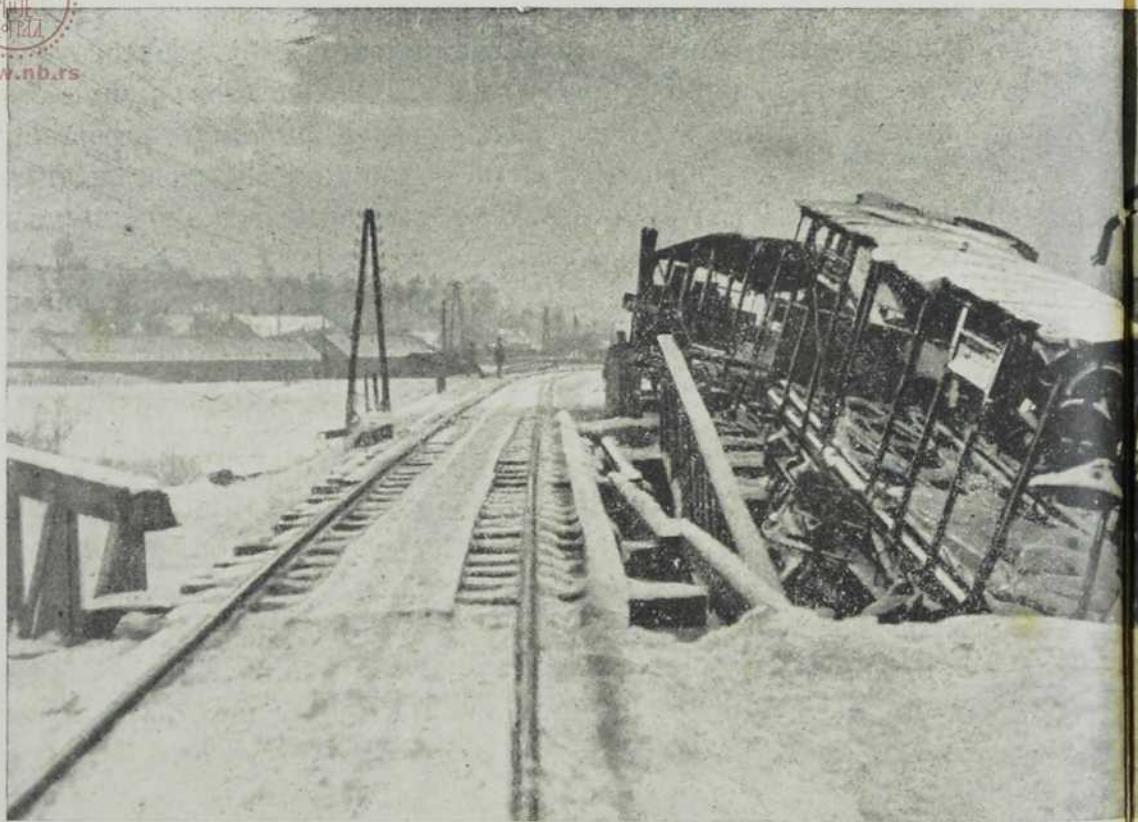
У току зиме можемо на тако раскопану земљу натоварити италиског ђубрета у капицама. У пролеће онда распростремо те капице ђубрета подједнако па пустимо да још неко ереме стоји, да тако распрострто ђубре добро пробије и сунчана светлост, ваздух, евентуално и киша. Чим време допусти рад на пољу, одмах ћемо распрострто ђубре укопати подједнако па ћемо га одмах према потреби надопунити још уметним ђубретом: калисуперфосфатом, евентуално и крвним ђубретом.

У тако обрађено тле, пошто је свеже нађубрено, не можемо заса-

дити сваковрсну зелен, него само онакву, која захтева свеже ђубре. Таква је зелен: купус, салате, лободе, целер, першун, краставци, динје и лубенице, бундеве и тикве, парадајз и паприка. Ако нисмо ради да садимо те биљке, онда је, ако је иначе тле у доброј снази, довољно, да се земља доста дубоко обради. Ротква, репа и лук не маре за свеже нађубрену земљу, али захтевају врло дубоко уситњену земљу, коју смо по могућности нађубрили пређашње године. После ових биљака могу се без ђубрења посејати такве врсте зелени, које захтевају мало ђубрета, као што су вариво и шећерна репа. После добре обраде тла ђубрење је тајна успешног сејања зелени. Но и при ђубрењу ваља назити на то, које се биљке могу ђубрити. За ђубрење можемо употребити пиштевину, које зготовимо ми сами.

Пиштевину зготовљамо овако: Где год у куту у башти уконамо до пола у земљу једно буре примерене величине. То буре напунимо до пола водом а уз то додамо италиског ђубрета и крављег ђубрета (триња и житка балега). Можемо употребити и ђубре голубова и живине. Човечји екскременти врло се добро могу употребити и на зготовљавање пиштевине, но само код оних биљака, које захтевају много ђубрета, као што су на пример: купус, салата, краставци, целер.

Пиштевина се може употребити само онда, ако је колико треба сазрела, узаврела. Незрела пиштевина није zgodна за ђубрење биљака. Ко

1. Разривен мост у Карпатима. — 2. Артиљеријски трен у снегу. — 3. Стигли су пакети. — 4. Сеоска кола у служби војске.

сеје зелен, мора се побринути за тако снажну, масну ђубревиту земљу, коју може употребити за биљке, које не маре за свеже ђубре. Такву земљу може и сам зготовити. Таква се земља зове мешавина или компост.

Мешавину или компост зготовљавамо такођер у куту баште у на то одређеној јами или што је још боље и целеходније, у руци, која је ограђена цементом. За компост употребљавамо у првом реду из топле леје извађену земљу, затим сваковрсне баштенске и кујнске отпатке, опало лишће, животињске отпатке итд. Мешавином ваља и добро управљати, да буде добра и употребљива. Од времена до времена треба ју намочити житким шталским ђубретом и раскопати ју темељито, слој по слој. Компост редовно за две-три године постане земља згодна за изврну зелен.

Таква земља нарочито служи оним биљкама, који не трпе свеже ђубре.

За успешно сејање зелени потребна је још и малена топла леја за претходно гајење расаде, затим испомаћни мали стаклени оквири са примерним оградама од дасака или пак стаклени поклопац.

Топла леја може према приликама бити мања или већа, према томе колико смо ради на њој да дигнемо. За малену башту уз кућу довољна је и топла лејица од једног до два метра. Зготовљава се веома једноставно. На пристojном месту, које је обрнуто југо-истоку, ископамо јарак дугачак један до два метра, евентуално и више, широк један метар и

двадесет центиметара, дубок шездесет центиметара. Земљу, која изађе из јарка, можемо употребити за насип око јарка, у случају, ако не би било довољно ограде од дасака. Насип свуд унаоколо треба подићи тако, да буде доста чврт и да се прозори згодно могу наместити на њ. Насип, као и ограду од дасака, обвићемо сламњим, ђубревитим слојем, да се топла леја лако не исхлади.

У ископани јарак топле леје насипемо доброг, сламњег, топлог шталског ђубрета па гвозденим вилама ђубре наслажемо тако, да у лепим слојевима дође једно уз друго. Наслагано ђубре добро изгазимо и по могућности га полијемо устојаном или млаком водом из канте с ружом. Тако зготовљену топлу леју покријемо прозором или даскама и неколико ју дана пустимо да тако стоји. Даље уређивање топле леје биће могуће тек онда, кад се ђубре, што рекли баштовани, испали или потпуно прогреје те изгледа као да се испарава, а то обично бива на четири до пет дана, пошто се ђубре наслаже. Ако се ђубре не испали, треба га гвозденим вилама поново протрести и полити. Над испаљено ђубре простремо онда претходно просејану добру црну песковиту земљу, коју изравнамо лепо подједнако. Кад простремо ту земљу, ставимо онда прозоре па пустимо да стоје неколико дана, ветрећи их од времена до времена, да се из зимске леје уклоне паре, које из ђубрета прострује кроз земљу.

Кад се наслагана земља већ под-

Са северног бојишта: Таборска кујна У шуми, украшена немачком заставом.

Једнако прогреје те се више не развијају газови, топла леја је онда готова, те се на њу може сејати.

На место прозора могу се на топлим лејама употребити и једноставном науљеном артијом превучени оквири. Ови наравно нису тако добри као обични стаклени оквири, али у случају потребе потпуно одговарају смеру. За такве испомоћне прозоре најбоље је употребити пакпапир меснате боје, који је донекле провидан и који намочимо уљем од ланена семења или петролеумом. Такве оквири можемо са цјоле вештине зготовити и код куће.

Топле леје ваља редовно ноћу покрити. Покриваћемо их и откривати, какво је кад време. Кад је хладно, метнућемо на даску према потреби још ђубрета. Ако немамо дасака, направитићемо ограде од обичног катранисаног папира. У осталом можемо топле леје покривати и старим покровцима, врећама, покривачима од сламе и асурама.

Топле се леје праве према времену обично почетком фебруара или у марту, но могу се правити и у априлу. На њима подижемо расаде, нужне за расад, као: купус, келерабу, карфијол, целер, салату, паприку, парадајз и црни лук.

КРОНИКА.

Огледало светскога рата.

Тек што је Италија огласила рат — напала је наша јуначка морнарица 12 сати после тога Италију од залива Млетачкога до Барлета у заливу Мал-

фредонији талијанску обалу, пуцала је из тешких топова са наших ратних бродова на Млетке, на луку Корзини, на Римини, Анкону и Барлету и починила је свуда ужасне штете у грађевинама.

Један талијански мањи брод спасао се само тако од коначне пропасти, што му се капетан са 34 морнара предао.

Неодољиво напредује офензива савезника на карпатском ратишту. Ако пустимо из вида источно-галичко ратиште, које је само од споредне важности, свуда се ствари развијају опако, како смо желели. Главна сила савезничке војске већ је прешла и преко Сана, а нарочито наглашујемо новољни напредак против Пшемисла. Будући да је и јужна, карпатска војска већ провалила руске обрабене положаје, то је разваљивање још преосталих остатака руске инвазионе војске неизбежно. У исто време развиле су се повољно и прилике на Пилици. На северо-источном ратишту Руси су код још недовршених бојева око Савла неке месне успехе растелалили као да су то велике стечевине, док су у истину само на час могли препречити немачка продирања. Доказом је томе, што много важнији бојеви јужно од Њемена по нас стоје повољно.

И тако свеукупна слика на руском ратишту пружа потпуно јамство, да ће војничке операције тамо и надаље тећи сретно по нас.

Уздајмо се у наше храбре војнике те ћемо победити — јер победити морамо!

Како се бори домобранац. Један заставник у 24-ој пешачкој домобранској регименти писао је своме рођаку писмо, у којем му јавља: да је у боју ископао себи руку и у њу скрио своју главу. Кесу што ју је имао о плећима просвирало је неки 170 танади без да га је икоје ранило. Није му било ни бригеша — баш као да га је неко посипао кукурузним зрневљем.

Вратио се ђорав на бојиште. Јосиф Бабић, домобрански заставник, који је добио за своје јунаштво сребрну витешку колајну, изгубио је у јуришу лево око. Још му рана на оку није сасвим зарасла, похитао је ђорав опет на бојиште, где се опет догле борио, док није поново допао тако тешких рана, да му је крв провирала из чизама. Сад га лече у болници у Иглоу.

Кола јунацима. Скупштина вароши Арада одредила је да се задржи овлашћење за 15 фијакерских кола оним Арађанима, који се врате из рата као немоћни, односно као богаљеви. Од сада ће јунаци возити путнике са арадске железничке станице у варош.

Опроштај са Карпатима. По срељачким рововима у линији Дукла—Лупково и по кућама, које су Руси повлачећи се напустили, налазе се написи, са којима се Руси праштају. Један од тих написа гласи: «Живите срећно Карпати! Сећа ћемо се на вас увек са тугом, јер многи наши јунаци леже у вама сахрањени!» У једном рову нашла се овака педуља: «Драга мађарска јуначка браћо! Полазимо одавде да се амо више никада не вратимо. Ево вам враћамо све Карпате. Збогом!»

Сегедински жељезничари борцима. Намештеници сегединске жељезничке управе даровали су нашим јуначким борцима на бојноме пољу поново 36,400 цигарета, 4000 цигара, 3205 пакли дувана, 3500 кутија жигица, 80 кила сапуна и 80 кила сланине и кобасица.

На смртној постељи. Јосиф Ковач, учитељ у Нађкерешу, допао је на бојишту самртне ране. Пре него што ће у болници изданути, написао је своме школекоме управитељу ово писмо:

«Драги господине управитељу!

Рањен сам. Може бити да ми је рана тешка, смртоносна. Тако ми је Божја промисао одредила. Мирно остављам овај свет. Славно је умрети на бојишту! Збогом!»

Мразеви. У месецу мају свако с бригом изгледа на оне дане у средини овога месеца, о којима се појављују обично јаки пролећни мразеви. У те дане житарице већ влатају, виноград су нацупили, воће је предветало, те приметно ситан плод — па је оправдан страх ако све то мраз опали да ће нас омахнути година. Ове године су ти дани, хвала милом Богу, прошли на миру. Не јавља се ни од куда да је у нашој земљи било јаким пролећних мразева.

Утврђење надница. У Толчанској жупанији, срезу тамашком, утврдио је надсолгабиров, споразумно са послодавцима и надничарима, цене за надницу у ово ратно време овако:

у мају	3.—	2.—	0·80	круна
у јуну	3·50	2·50	1·20	«
у јулу	4.—	3.—	1·50	«
у августу	4.—	2·50	1·30	«
у септембру	3·50	2.—	1.—	«
у октобру	3.—	2.—	1.—	«
у новембру	2·50	1·50	0·80	«

У винограду:

копња	3.—	2.—	1·50	круна
везидба	3.—	1·80	1·30	«
прескање	3·50	2.—	1·50	«
брање (берба)	2·50	1·50	0·80	«

На њиви, у пољу:

жетва	5.—	3.—	2.—	круна
вршидба	5.—	3.—	1·80	«
косидба ливале	5.—	3.—	1·80	«
брање репе	3.—	2.—	1·20	«
брање кукуруза	3.—	2.—	1·20	«

У првом ступцу је надница људи, у другом жена, а у трећем деце.

Америка не даје пасоше. Америчка влада је решила да за време док буде трајао рат, не ће давати никоме путнога листа за путовање у Европу.

Кромпир и пасуљ на дуванском земљишту. До сада се на ову земљу на којој је био посађен дуван, није ни смело садити ништа друго до опет дувана. Сада је министар финансија, преузвишени г. др. Јован Телски, дозволио, да се на тим земљама може ове године сејати и кромпир и пасуљ.

Пчеларски течајеви за немоћне војнике. Министар пољопривреде, преузвишени г. барон Имре Гиљањ наредио је да Ердељска Пчеларска Задруга приреди, почев са месецом мајом, течајеве за немоћне, инвалидске војнике у коложварској болници. За сада ће бити три такова течаја у врту болнице; у пчелињаку државне учитељске школе и на пчелињаку у Хазконграду.

Упис за ратни зајам. У селу Дечу уписали су ратари на први позив 54,100 круна за други ратни зајам а изглед је, да ће бити уписано до 100,000 круна.

Пас у ратној самаританској служби.

Многи су разлози, ради којих је човек од ових домаћих животиња пса највише заволео. Јер му је њух особито развијен, јер је поучљив и веран господару, употребљују га људи већ од вајкада за разне сврхе. Кад се говори о непрелазним и снежним алпским горама и нехотице се сетимо бернардинског пса, који је на стотине људских живота спасао. Људи су пса привикли да може по трагу наћи и најбоље сакривеног лупежа и непријатеља, па се зато пси много употребљују у криминалној, полицијској служби и у ратне сврхе.

Од најновијег времена почеше пса употребљавати за ратну самаританску службу. Данас се у немачкој војсци налази 1800 санитарских паса и за њих је до сада издано већ милијон марака. Пси, који су одређени за ову службу, нарочито се дресирају. Ваља их приучити да се даду на узници водити, да за водићем иду узастопце, пред њим на заповед трче, легну, долајавају, стоје на стражи, а најглавније је да лако нађуше рењенике. Из овога се свега види, да су за ову службу најподеснији ловачки пси, јер их на ово све привикавају ловци. Неки мисле, да би пас заборавио на службу, када би запазио какву дивљач, но то не стоји, јер је свака дивљач врло далеко од ратишта.

Као што бернардински пас, тако су и санитарски пси опремљени са најпотребнијим прибором за прву помоћ. У бисагама, што им висе преко леђа, налазе се завоји и разне окрепе за рањенике. По дану се могу распознати по појасу црвеног крста, а по ноћи носе још о врату електричну лампу. У близини оваког пса налази се и његов водић, који ће рањенику пружити прву помоћ.

Пас је приучен да одмах онамо трчи, откуд зачује рањеников јавк и запомагање, звиждук или вабљење и дозивање. Тако се и то упозорјују и војници, који крећу на ратиште, како ће распознати санитарског пса и шта уз њега могу наћи, па и на то, да је у близини сваког пса и његов пратилац.

Како се види, пас је у ово доба светског рата од велике помоћи, а то је опет сретна мисао напредне Немачке.

И у нашој се монархији основало друштво за подгајање санитарних паса и већ су отпочели течајеви за водиће паса.

Трошак за топни метак.

О трошку за метке великих топова раширено је много криво мишљење. Часопис друштва немачких мерника стога упозорјује на цене, које су недавно код расписа за американске топовске метке удариле разне фирме. По томе су биле поједине цене за метак топа од 10·2 центиметара калибра 42 круне, од 12·7 цм. калибра 54 круне, те од 35·6 цм. калибра, дакле у опће највећег топа, што се употребљава на броду, 1920 круна.

К О В Ч Е Ж И Ђ.

Кад те пчела уједе.

Познато је, колико много боли, кад човека пчела уједе. Место уједа или боље рећи место убода, јер пчела зарије своју рилицу у наше месо и ту је остави, отекне врло брзо, те на том месту имамо све знаке запаљења: отек, црвенило, бол и врелину. На врху рилице налази се мален мехурић са пчелиним отровним соком. При трзању рилице, да је извучемо напоље, мехурић прене и отровни се сок разлије по убодној рани. Али, да би смо се сачували последица пчелиног убода, то јест, да би смо извадили рилицу с целим мехурићем најбоље је не трзати за рилицу, већ — пошто се руке добро оперу и нокти добро очисте — чистим ноктима ископати рилицу са целим мехурићем. Тако ћемо се, и ако нас је пчела ујела, снасти великих болова и отока.

Да курталушемо стоку од вашију.

Ваши ужасно узнемирују стоку. Храна којој не прија није може да се одмори. Стога је ваља лечити од тога гада.

Као добро и опробано средство препоручује се: маслиново и анисово уље. Од ова уља ваља узети једнаке делове и добро натрљати она места, где се налазе ваши. Или ако тога немаш, узми крпе дувана па га искувај и оном водом истрљај места, где се налазе ваши, па ће ове угинути.

Масти, које се справљају у апотекама, такође се са успехом употребљавају, да униште ваши. Незгода је само та, што у њима има живе, те кад се вашљиво грло лиже, може да буде штодљиво по здравље.

Најтежи бик на свету.

У Паризу је била изложба говеда године 1912. На тој изложби дали су дар најтежем бику, који је имао 1425 килограма, што значи више од 14 метарских пенти. То је био најтежи бик на целоме свету; баш права грдосија од бика!

Састанци за нашу потпорну благајницу.

Врло нагло расте број оних, који су похитали да осигурају себе и своју породицу код радничке потпорне благајнице. По свима крајевима у земљи држе се састанци, на којима се држе поучна предавања о користима потпорне благајнице и тим приликама се уписују за чланове врло многи, који мисле и на сутра, на своју будућност.

Одговорни уредник: ЧИКА-СТЕВА.

О Г Л А С И.

Огласи се примају у наклади

ЊИВЕ

Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Преплатна је цена недељном, илустрованом, ратарском листу Њиви само 3 круне годишње. Поред ове малене претплатне цене добивају наши поштовани претплатници календар на дар, као божићни поклон Њивин—читаоцима.

Над смо пре седамнаест година основали ратарски недељни лист Њиву нагласили смо: да смо ради да листом овим по јефтину цену уносимо у српску ратарску кућу здраву и корисну поуку, да забавним начином поучавамо српскога ратара корисноме знању и умењу — зарад његова свестрана напретка а у времену, у коме се свако живи отима да напредује — Прелистајте нашу Њиву од године 1898. па до данас, па ћете се уверити из сваког ретка: да смо се поштено трудили, да се приближимо циљу, који смо истакли. Велики и неочекивани одзив, којег је стекао лист наш међу српским ратарима за ових седамнаест година излажења свога ободрава нас, да прионемо из све снаге и даље: да наша Њива буде из дана у дан све боља и лепша, а тиме српскоме ратару милија. — У то име излазиће Њива и од сада са овим подесним насловом сваке недеље једанпут, на целом табану овако лепе глатке артије, урешена лепим и одабраним сликама и доносиће у свакоме броју: поуке из пољоделства, воћарства и из сваке друге гране кориснога рада; учиће ратаре пчеларењу, гајењу стоке и пернате живине; извештаваће га о новостима у народу и држави, називаће му шта бива по свету; саопштаваће му земаљске и државне законе и уредбе; поучаваће га у разним важнијим грађанским пословима; одговараће на његова питања и упутиће га како да се помогне у својој нужди и потреби. — Овако лепо урешен, јефтин, забавно-поучни, недељни лист као што је наш лист Њива. — снажиће Србина ратара у борби живота за његов опстанак и напредак. У то име молимо све Србе ратаре који радо читају и читањем се пријатно забављају и поучавају: да се претплате на Њиву одмах од првих бројева, а ми ћемо им лист слати тачно и уредно. Лист је наш јефтинији и од погачица, зато га нико не може добити на вересију. — Претплата се шиље на адресу:

A Nyiva kiadóhivatalának Budapest, IV., Egyetem-utca 4.